

Cinci săptămâni în balon – Jules Verne

CAPITOLUL I

Numărul auditorilor era extrem de mare în ziua de 14 ianuarie 1862 la ședința Societății Regale de Geografie din Londra, Waterloo Place nr. 3. Președintele, sir Francis M., le făcea onorabililor săi colegi o importantă comunicare într-un discurs întrerupt mereu de aplauze.

Această pretioasă piesă de elocvență se termina prin câteva fraze sforăitoare din care patriotismul se reliefa imbelșugat: „Anglia a mers totdeauna în fruntea națiunilor (s-a observat că națiunile merg îndeosebi unele în fruntea celorlalte), prin iscusința călătorilor săi în domeniul descoperirilor geografice. (*Aprobări numeroase*). Doctorul Samuel Fergusson, unul din glorioșii săi fii, nu-și va trăda originea. (Din toate părțile: *Nu! Nu!*). Această încercare, dacă reușește (*Va reuși!*) are să completeze și să-mpreune notiunile răvășite ale cartografiei africane (*Aprobări vehemente*), iar dacă nu (*Niciodată! Niciodată!*), tot va rămâne ca una dintre cele mai îndrăznețe concepții ale geniului uman!” (*Tropăituri frenetice*).

Ura! Ura! strigă adunarea electricizată de emotionantele cuvinte.

Ura, trăiască îndrăznetul Fergusson! exclamă unul mai expansiv.

Răsunară strigăte entuziaste. Numele lui Fergusson era pe toate buzele. Sala de ședințe se cutremura. Totuși, se găseau acolo foarte mulți curajoși călători, îmbătrâniți și obosiți acum, pe care temperamentul lor nepotolit îi dusesese prin cele cinci părți ale lumii. Scăpaseră mai toți din naufragii, din incendii, de *tomahawk*-ul indianului, de măciuca sălbaticului, de rug, ba chiar și de stomacurile canibalilor Polineziei. Dar nimic nu putu să înăbușe bătăile de inimă în timpul discursului rostit de sir Francis M. Și, după câte ne amintim, acesta a fost cel mai strălucit succes oratoric al Societății Regale de Geografie din Londra.

Dar în Anglia entuziasmul nu constă doar în vorbe. În timpul ședinței fu votată o indemnizație de incurajare, în favoarea doctorului Fergusson, și ea se ridică la suma de două mii cinci sute livre¹. Importanța sumei era în raport cu importanța întreprinderii.

Unul din membrii Societății se adresă președintelui, întrebându-l dacă doctorul Fergusson va fi prezentat în mod oficial.

Doctorul stă la dispoziția adunării, răspunse sir Francis M.

Să vină! strigară mai mulți. Să vină! Trebuie să vedem cu ochii noștri un om atât de curajos!

Poate că propunerea aceasta așa de uimitoare, zise un bătrân comandor apoplectic, n-are alt scop decât acela de a ne înșela!

Dar dacă doctorul Fergusson nu există? exclamă unul răutăcios.

Ar trebui să fie inventat, răspunse un membru hazliu al grabei societăți.

Spuneți-i doctorului Fergusson să poftescă, zise calm sir Francis M. și doctorul intră netulburat în mijlocul unui tunet de ovatii. Era un om de vreo patruzeci de ani, cu statura și conformația fizică obișnuită; temperamentul său aprins se trăda prin culoarea violentă a chipului; avea trăsături reci, regulate; ochii blonzi, mai mult inteligenți decât îndrăzneți, îi făceau fizionomia plăcută; bratele-i erau lungi, iar picioarele călcau pe pământ cu siguranța celui ce merge mult. Toată ființa doctorului respira un aer de gravitate calmă și nimănui nu i-ar fi dat prin minte că s-ar putea preta la cea mai inofensivă mistificare. De aceea, uralele și aplauzele nu încetară decât în momentul când doctorul Fergusson reclamă liniște printr-un gest elegant. Se îndreptă spre

---

¹ 62.500 franci.

fotoliul pregătit pentru prezentarea lui, și acolo, în picioare, drept, cu privirea energică, ridică arătătorul mâinii drepte, deschise gura și pronunță acest singur cuvânt: „Excelsior!”

Nu! Nici interpelarea neașteptată a domnilor Bright și Cobden, nici cererea de fonduri extraordinare a lordului Palmerston pentru întărirea stâncilor Angliei nu au obținut un atare succes. Discursul lui sir Francis M. era întrecut – și cu mult! Doctorul se arată, în același timp, sublim, mare, sobru și măsurat; rostise cuvântul reclamat de moment: „Excelsior!”

Batrânul comandor, cucerit cu totul de farmecul acestui om bizar, își dădu părerea că discursul lui Fergusson să fie inserat „integral” în *The Proceedings of the Royal Geographical Society of London*².

Cine era, dar, doctorul acesta și carei întreprinderi planuia să se devoteze?

Tatăl tânărului Fergusson, un brav căpitan de marină engleză, și-a asociat fiul, din cea mai fragedă vârstă, la primejdiile și aventurile profesiei sale. Copilul, care se pare că n-a cunoscut niciodată ce-i teama, dezvăluie curând o minte ascuțită și activă, o inteligență de cercetător și o înclinare de seamă spre lucrările științifice; arată, în afara de acestea, o iscusință puțin obișnuită de a ieși din incurcături; niciodată nu a șovăit la ceva, nici chiar atunci când s-a servit pentru prima oară de furculiță, indelețnicire cu care copiii se obișnuiesc în general așa de greu.

Curând, imaginația lui se inflacă la citirea întreprinderilor îndrăznețe, a explorărilor maritime; urmărit cu ardoare descoperirile din prima parte a secolului al XIX-lea; râvni la gloria lui Mungo Park, a lui Caillie, a lui Levaillant și, intrucâtva, cred, la aceea a lui Robinson Crusoe, care nu i se pare de lepădat. Câte ore bine întrebuințate nu a petrecut el pe insula lui Juan Fernandez! Deseori aprobă ideile matelotului parazit; altele, îi discută proiectele; el ar fi procedat altfel, dar cu siguranță mai bine! Nu ar fi fugit însă din insula aceasta așa de fericit, unde se simțea împacat ca un rege fără supuși, nici chiar dacă ar fi fost vorba să ajungă primul lord al amiralității!

Va puteți închipui ușor cât de mult se dezvoltară aceste năzuințe în timpul tinereții sale aventuroase aruncată în cele patru unghiuri ale lumii. Tatăl lui, ca un om instruit, nu întârzie, de altminteri, să întarească această vie inteligență prin studii serioase de hidrografie, de fizică și de mecanică, cu un colorit ușor de botanică, medicină și astronomie.

La moartea căpitanului, Samuel Fergusson, pe atunci în vârstă de douăzeci și doi de ani, făcuse deja ocolul lumii; se înrolă în corpul inginerilor bengalezi și se făcu remarcant în multe rânduri; dar viața de soldat nu-i plăcea; nevrând să comande, nu voia nici să asculte. Își dădu demisia, aici vânând, aici studiind ierburile, urcă spre nordul peninsulei indice și o străbătu de la Calcutta la Surate. O simplă preumblare de amator.

De la Surate îl vedem trecând în Australia și luând parte, în 1845, la expediția căpitanului Stuart, însărcinat cu descoperirea mării Caspice.

Samuel Fergusson se întoarse în Anglia pe la 1850 și, stăpânit mai mult decât oricând de ispita descoperirilor, îl întovărăși până la 1853 pe căpitanul Mac Clure în expediția care ocoli continentul de la strâmtoarea Behring la capul Farewell.

În ciuda oboselilor de tot felul și sub toate climatele, constituția lui Fergusson rezista de minune; traia în voie în mijlocul celor mai mari lipsuri; el era tipul adevăratului călător al cărui stomac se strânge sau se dilată după voință, ale cărui picioare se lungesc sau se ghemuiesc după cum e culcușul, care adoarme la orice oră din zi și se trezește la orice oră din noapte.

Nimic mai firesc, dar, să-l regăsim pe neobositul nostru călător vizitând între 1855 și 1857 întreg vestul Tibetului în tovarășia fraților Schlagintweit și tragând din această explorare curioase observații de etnografie.

În timpul diverselor călătorii, Samuel Fergusson a fost corespondentul cel mai activ și mai interesant al lui *Daily Telegraph*, ziarul de un penny, al cărui tiraj se urca până la o sută patruzeci de mii de exemplare pe zi. Astfel, doctorul era cunoscut foarte mult, cu toate că nu făcea parte din nicio instituție savantă, și nu era nici membrul Societăților Regale de Geografie din Londra, din Paris, din Berlin, din Viena sau din Saint Petersburg, nici al Clubului Călătorilor, nici chiar al

---

² *Buletinul Societății Regale de Geografie din Londra.*

lui *Royal Politechnic Institution*, unde trona prietenul său, statisticianul Kokburn. Dar Fergusson se ținea întotdeauna departe de corpurile savante; fiind de felul său activ, și nu flecar, găsea că își întrebuințează timpul mai bine cercetând, și nu discutând, descoperind – nu pălăvrăgind.

Se spune că un englez a venit într-o zi la Geneva cu intenția de a vizita lacul; fu urcat într-una din acele trăsurile de modă veche în care călătorii stau unul lângă altul, ca în omnibusuri; or, din întâmplare, englezul nostru fu așezat în așa fel încât lacul îi venea la spate. Trăsura făcu încet voiajul circular, fără ca lui să-i vină în minte să se întoarcă măcar odată și reveni la Londra încântat de lacul de la Geneva.

Doctorul Fergusson văzuse, însă, locurile prin care a colindat. El asculta, de altfel, de firea sa și avem motive să credem că era întrucâtva fatalist, dar de un fatalism foarte ortodox, contând pe el și chiar pe Providență; își spunea că în călătoriile sale e mai mult împins decât atras și cutreiera lumea asemenea unei locomotive care nu se conduce, dar pe care drumul o conduce. „Eu nu-mi urmez calea, zicea el adeseori, ci calea mă urmează pe mine”.

Nu va surprinde, dar, că el a primit cu sânge rece aplauzele Societății Regale; era deasupra mărunțișurilor vieții, nefiind mândru, și cu atât mai puțin vanitos; găsea foarte firească propunerea făcută președintelui, sir Francis M., și nici nu luă în seamă efectul imens pe care îl stârnise.

După ședință, doctorul fu condus la Traveller's Club, în Pall Mall, unde un superb festin fusese aranjat. Abundența bucatelor servite era în raport cu importanța personajului sărbătorit, iar nisetrul fiert ce figura la masă nu era mai mic în lungime nici cu trei centimetri decât Samuel Fergusson.

Toasturi numeroase cu vinuri franțuzești fură închinat în onoarea călătorilor celebri care se remarcaseră pe teritoriul Africii. Se bău în sănătatea sau în memoria lor. Se bău pentru: Abadie, Adams, Adamson, Anderson, Armand, Baikie, Baldwin, Barth, Batonda, Beke, Beltrame, du Berba, Bimbachi, Bolognesi, Bolwik, Bolzoni, Bonnemain, Brisson, Browne, Bruce, Brun, Bollet, Burckhardt, Burton, Caillaud, Caillié, Campbell, Chapman, Clapperton, Clot-Boy, Colomieu, Courval-Cumming, Cunny, Debono, Dechen, Denham, Desavancher, Dickens, Dickson, Dochard, Duchailu, Duncan, Durand, Deroulé, Duveyrier, Dehardt, d'Escayrac de Lauture, Ferret, Fresnel, Galinier, Galton, Geoffroy, Golberry, Hahn, Halm, Harnier, Hecquart, Heuglin, Hornemann, Houghton, Imbert, Kaufmann, Knoblecher, Krapf, Kummer, Lafargue, Laing, Lajaille, Lambert, Lamiral, Lampierč, John Lander, Richard Lander, Lefebvre, Lejean, Levailant, Livingstone, Maccarthie, Maggiar, Maizan, Malzac, Moffat, Mollien, Monteiro, Morrisson, Mung-Park, Neimans, Oferwew, Panet, Partarrieau, Pascal, Perase, Peddie, Peney, Petherick, Poncet, Prax, Raffnel, Rath, Rebmann, Richardson, Riley, Rithie, Roche, d'Héricourt, Rongawi, Roscher, Ruppel, Suagnier, Speket, Steidner, Thibaud, Thompson, Thornton, Toole, Tousny, Trotter, Tuckei, Tyrwitt, Vaudey, Veyssičre, Vincent, Vinco, Vogel, Wahlberg Warrington, Werne, Wild și, în sfârșit, pentru doctorul Samuel Fergusson care, prin uimitoarea lui tentativă, avea să reia lucrările voiajurilor de mai sus și să completeze seria descoperirilor africane.